

ฐานทัพเรือเรียม และ สนามบินดาราสกอร์

การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ของมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เมื่อ ๑๒ พ.ย.๖๕ ประธานาธิบดี โจเซฟ ไบเดน ได้แจ้งข้อกังวลเกี่ยวกับการปรับปรุงฐานทัพเรือเรียม และเน้นย้ำถึงความสำคัญของความโปร่งใสเกี่ยวกับกิจกรรมทางทหารของจีน ต่อนายกรัฐมนตรี สุน เซน ของกัมพูชา อย่างไรก็ตาม กัมพูชาระบุว่า การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามแผนของกระทรวงกลาโหม ในการเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเพื่อปกป้องอธิปไตยของประเทศ

สถานการณ์

เมื่อวันที่ ๘ มิ.ย.๖๕ รัฐบาลกัมพูชาวางศิลาฤกษ์โครงการปรับปรุงฐานทัพเรือเรียม (Ream Naval Base) ในจังหวัดพระสีหนุ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างจีนและกัมพูชา โดยจะก่อสร้างอู่แห้ง (dry dock) คานเรือ (slipway) และท่าเทียบเรือ (pier) รวมถึงปรับปรุงฐานทัพเรือให้มีความทันสมัย นอกจากนี้ จีนยังมีบทบาทในโครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกดาราสกอร์ (Dara Sakor) ที่จังหวัดเกาะกง ซึ่งอยู่ห่างจากเขตแดนไทยในจังหวัดตราดประมาณ ๑๗๐ กม. โดยได้รับสัมปทานเป็นเวลา ๙๙ ปี ประกอบด้วย การก่อสร้างสนามบินและท่าเรือน้ำลึก ซึ่งจะสามารถรองรับเรือขนาดใหญ่ได้ อันจะส่งผลทำให้ท่าอ่าวไทยกลายเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น

สรุปความเป็นมา

๑. ปี ๒๕๖๒ Wall Street Journal รายงานว่า

กัมพูชาทำข้อตกลงลับอนุญาตให้จีนใช้ประโยชน์ฐานทัพเรือเรียม เป็นระยะเวลา ๓๐ ปี และต่อสัญญาอัตโนมัติเป็นระยะเวลาทุก ๆ ๑๐ ปี

๒. ในปี ๒๕๖๒ กัมพูชาปฏิเสธข้อเสนอของสหรัฐฯ ในการปรับปรุงอาคารในฐานทัพเรือเรียม ซึ่งสร้างขึ้นโดยเงินอุดหนุนของสหรัฐฯ และต่อมากัมพูชาก็รื้ออาคารดังกล่าวใน ก.ย. ๖๓

๓. เมื่อ ๑ มิ.ย.๖๔ รมช.กต.สหรัฐฯ แสดงความกังวลอย่างยิ่งต่อการเข้ามาของกองทัพจีนในกัมพูชาและการก่อสร้างที่ฐานทัพเรือเรียม พร้อมทั้งขอคำอธิบายเกี่ยวกับการรื้ออาคารในฐานทัพเรือเรียม

๔. เมื่อ พ.ย.๖๔ สหรัฐฯ ออกมาตรการคว่ำบาตรนายทหารระดับสูงของกัมพูชา ๒ นาย โดยหนึ่งในนั้นคือ พล.ร.อ. เตีย วิญ ผบ.ทร.กัมพูชา เนื่องจากข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันที่เชื่อมโยงกับโครงการปรับปรุงฐานทัพเรือเรียม

๕. เมื่อ มิ.ย.๖๕ CSIS (Think Tank ของสหรัฐฯ) เสนอแนะให้สหรัฐฯ เผยแพร่เรื่องความโปร่งใสของโครงการปรับปรุงฐานทัพเรือเตรียมให้สาธารณชนชาวกัมพูชาทราบ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านคือเวียดนามและไทย รวมทั้งเสนอให้สหรัฐฯ ใช้ความกังวลเกี่ยวกับการเข้ามามีอิทธิพลของจีน เป็นช่องทางกระชับความสัมพันธ์และกดดันกัมพูชาไม่ให้จีนผูกขาดการใช้ฐานทัพเรือเตรียม รวมทั้งแจ้งเตือนเพื่อป้องกันไม่ให้สนามบินดาราสครถูกใช้สำหรับเครื่องบินทหารของจีนในอนาคต

๖. เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕ สหรัฐฯ เรียกร้องให้รัฐบาลกัมพูชาแสดงความชัดเจนที่เกี่ยวกับเป้าหมายในการดำเนินโครงการปรับปรุงฐานทัพเรือเตรียม

บทวิเคราะห์

๑. ฐานทัพเรือเตรียมและโครงการดาราสคร หากสำเร็จตามเป้าหมาย จะทำให้พื้นที่ดังกล่าวและบริเวณใกล้เคียงกลายเป็นพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ ประกอบด้วยท่าจอดเรือพาณิชย์ คลังสินค้า เขตการค้าและการลงทุน เขตอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว รวมไปถึงการเชื่อมโยงระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งทางบกในลักษณะต่าง ๆ รองรับการค้าขายตัวทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีในอนาคต

๒. ฐานทัพเรือเตรียมของกัมพูชา เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ทางทะเลที่สำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หากได้รับการปรับปรุง ย่อมจะมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคอินโด - แปซิฟิก และทะเลจีนใต้มากยิ่งขึ้น เพราะสามารถใช้เป็นฐานปฏิบัติการและส่งกำลังบำรุง ทำให้กองทัพจีนสามารถขยายขอบเขตพื้นที่ปฏิบัติการทั้งทางทะเลและทางอากาศ ครอบคลุมทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงช่องแคบมะละกา ซึ่งเป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่สำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนั้น ยังเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการในพื้นที่อ้างสิทธิในทะเลจีนใต้ เชื่อมโยงกับสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการทหารอื่น ๆ ที่จีนสร้างไว้ อยู่เดิมบนหมู่เกาะสแปรตลี

ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ว่า ในอนาคต จีนอาจจะนำกำลังทหารเข้ามาประจำการในฐานทัพเรือเตรียมเพื่อตัดทานอิทธิพลของสหรัฐฯ ดังนั้น การพัฒนาและปรับปรุงฐานทัพเรือเตรียมดังกล่าว จึงสร้างความวิตกกังวลให้แก่สหรัฐฯ เป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

๑. หน่วยงานความมั่นคงและกองทัพไทย ควรติดตามสถานการณ์เกี่ยวกับโครงการปรับปรุงฐานทัพเรือเตรียมและโครงการดาราสครอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถประเมินสถานการณ์และกำหนดท่าทีที่เหมาะสมต่อไป

๒. ความกังวลต่อกรณีดังกล่าว จะทำให้สหรัฐฯ เข้ามาปฏิสัมพันธ์กับภูมิภาคนี้มากขึ้น ดังนั้นจึงควรที่จะแสวงประโยชน์จากการเข้ามาปฏิสัมพันธ์ของสหรัฐฯ ให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกองทัพ ทั้งด้านการฝึก การศึกษา และการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัย ควบคู่กับการดำเนินความสัมพันธ์กับจีนอย่างสมดุล

๓. ภายใต้บริบทของการแข่งขันที่เข้มข้นของมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบัน การก่อสร้างหรืออนุญาตให้ต่างชาติใช้โครงสร้างพื้นฐานที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์นั้นจะต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ในขณะเดียวกันต้องไม่เป็นการสร้างความหวาดระแวงอันนำไปสู่ความขัดแย้งของมหาอำนาจในพื้นที่ประเทศไทย